

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για την
πρόταση νόμου «Ο περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων
(Τροποποιητικός) Νόμος του 2022»**

Παρόντες:

Γιαννάκης Γαβριήλ, πρόεδρος	Κυριάκος Χατζηγιάννης
Ανδρέας Πασιουρτίδης	Νίκος Σύκας
Βαλεντίνος Φακοντής	Χρίστος Ορφανίδης
Χαράλαμπος Πάζαρος	Χαράλαμπος Θεοπέμπτου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή από τους κ. Κυριάκο Χατζηγιάννη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Χαράλαμφο Πάζαρο, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου, και Νίκο Σύκα, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού, σε πέντε συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 30 Μαΐου, στις 6, 20 και 27 Ιουνίου και στις 5 Σεπτεμβρίου 2023. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων αυτών κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής εκπρόσωποι του Τμήματος Γεωργίας, του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων και του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, η Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, εκπρόσωποι της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Κύπρου και των αγροτικών οργανώσεων ΠΕΚ, ΕΚΑ, «Παναγροτικός Σύνδεσμος» και «Ευρωπαϊκός».

Σημειώνεται ότι η αγροτική οργάνωση «Νέα Αγροτική Κίνηση», παρ' όλο που κλήθηκε, δεν εκπροσωπήθηκε στις συνεδρίες της επιτροπής.

Σημειώνεται περαιτέρω ότι κατά τη συζήτηση της πρότασης νόμου παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Παύλος Μυλωνάς και Λίνος Παπαγιάννης.

Σκοπός της πρότασης νόμου είναι η τροποποίηση του περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμου, ώστε αφενός η ποσότητα του νερού που χρησιμοποιείται από τους καταναλωτές άρδευσης για σκοπούς παγετοπροστασίας ή για σκοπούς κατάσβεσης πυρκαγιάς να μη λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς υπολογισμού του συνόλου της ποσότητας νερού που δικαιούται ο εν λόγω καταναλωτής να λαμβάνει για σκοπούς άρδευσης και αφετέρου το τέλος χρέωσης της κατανάλωσης του νερού που χρησιμοποιείται για τους πιο πάνω σκοπούς να καθορίζεται με διάταγμα που θα εκδίδεται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Οι εισηγητές της πρότασης νόμου, αφού ανέλυσαν τις πρόνοιες αυτής, δήλωσαν ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις κρίνονται αναγκαίες, λόγω του ότι οι υφιστάμενες ρυθμίσεις για μειωμένη τιμολόγηση της υπερκατανάλωσης νερού η οποία οφείλεται σε λήψη έκτακτων μέτρων λόγω καιρικών συνθηκών δεν τυγχάνουν εφαρμογής και ως εκ τούτου ο καταναλωτής επιβαρύνεται με το επιπρόσθετο τέλος της εν λόγω υπερκατανάλωσης.

Η εκπρόσωπος του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων ανέφερε ότι οι αρχές τιμολόγησης του νερού στην Κύπρο προβλέπονται στους περί Τιμολόγησης και Μηχανισμών Ανάκτησης Κόστους των Υπηρεσιών Ύδατος Κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται δυνάμει του περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Νόμου, και στους περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Δικαιώματα, Τέλη ή άλλα Χρηματικά Ανταλλάγματα) Κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται δυνάμει του περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου. Ειδικότερα, σε υπόμνημα που κατατέθηκε από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων αναφέρονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Με βάση τους περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Δικαιώματα, Τέλη ή άλλα Χρηματικά Ανταλλάγματα) Κανονισμούς, τα ενιαία τέλη παροχής φρέσκου αδιύλιστου νερού άρδευσης από τα κυβερνητικά υδατικά έργα ή τα κυβερνητικά αρδευτικά δίκτυα για γεωργική και κτηνοτροφική χρήση έχουν καθοριστεί στα

€0,17/κ.μ. Σύμφωνα με τους ίδιους κανονισμούς, σε περίπτωση κατανάλωσης φρέσκου ή ανακυκλωμένου νερού άρδευσης από κυβερνητικό υδατικό έργο που υπερβαίνει την ετήσια ποσότητα που εγκρίνεται από τον διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων ή την επιτροπή του εν λόγω έργου, η ποσότητα αυτή θεωρείται υπερκατανάλωση και για αυτήν ισχύει ειδικό τέλος, το οποίο έχει καθοριστεί στα €0,45/κ.μ.

2. Σύμφωνα με τους περί Τιμολόγησης και Μηχανισμών Ανάκτησης Κόστους και Υπηρεσιών Ύδατος Κανονισμούς, κάθε καταναλωτής νερού άρδευσης που προμηθεύεται νερό από κυβερνητικό υδατικό έργο καταβάλλει τα τέλη που εφαρμόζονται δυνάμει του περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων Νόμου. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τους ίδιους κανονισμούς, κατά την κρίση του διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων ή της επιτροπής του κυβερνητικού υδατικού έργου η ποσότητα υπερκατανάλωσης δύναται να θεωρηθεί ότι καταναλώθηκε λόγω καιρικών συνθηκών οι οποίες επιφέρουν επιπρόσθετες υδατικές ανάγκες, όπως η ανομβρία ή οι παγετοί ή άλλοι λόγοι που είναι πέραν του ελέγχου του καταναλωτή, και στην περίπτωση αυτή ο καταναλωτής δεν χρεώνεται με το αυξημένο τέλος υπερκατανάλωσης, που έχει καθοριστεί στα €0,45/κ.μ., αλλά με το τέλος των €0,17/κ.μ. ως αναφέρεται πιο πάνω. Σύμφωνα με την ίδια εκπρόσωπο, η εν λόγω πρόνοια τυγχάνει εφαρμογής ήδη εδώ και χρόνια όποτε αυτό κριθεί σκόπιμο.
3. Το τέλος των €0,17/κ.μ. είναι ήδη σε πολύ χαμηλά επίπεδα σε σχέση με το συνολικό κόστος άρδευσης, το οποίο εκτιμήθηκε μετά από ειδική μελέτη στα €0,45/κ.μ. Κατά καιρούς η Δημοκρατία δέχεται πιέσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο για αύξηση των τελών με στόχο την εφαρμογή της πράσινης φορολογίας στα κράτη μέλη, ωστόσο τα επιχειρήματα που προβάλλονται εκ μέρους της Δημοκρατίας για προστασία του γεωργικού τομέα σε συνδυασμό με

την εφαρμογή των σεναρίων κατανομής νερού συμβάλλουν στη διατήρηση των τελών νερού άρδευσης στα επίπεδα αυτά. Τυχόν μείωση των τελών πιθανόν να οδηγήσει σε αντιδράσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επιπροσθέτως, τυχόν μείωση του εν λόγω τέλους αναμένεται να δημιουργήσει αυξημένες ανάγκες άρδευσης και ενδεχόμενες παραπλανητικές διεκδικήσεις νερού για σκοπούς παγετού, ενώ στην πραγματικότητα η χρήση του πιθανόν να είναι για σκοπούς προγραμματισμένης άρδευσης.

4. Πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια, για να ληφθούν όλα τα αναγκαία προληπτικά μέτρα για την παγετοπροστασία των καλλιεργειών, με σκοπό να εξοικονομηθούν όσο το δυνατό περισσότερες ποσότητες νερού που δύναται να απαιτηθούν για την προστασία αυτή, δεδομένου του μεγάλου προβλήματος λειψυδρίας και ξηρασίας που αντιμετωπίζει η Δημοκρατία.
5. Ο υπολογισμός των ποσοτήτων νερού που καταναλώνεται για παγετοπροστασία γίνεται κατά προσέγγιση και συνεπάγεται μεγάλο διοικητικό κόστος.

Ο εκπρόσωπος του Τμήματος Γεωργίας ανέφερε ότι οι γεωργοί δεν πρέπει να επωμίζονται επιπρόσθετο κόστος για κάθε προσπάθεια που καταβάλλουν, προκειμένου να αντιμετωπίσουν φυσικά φαινόμενα από τα οποία κινδυνεύουν οι καλλιέργειές τους. Ωστόσο, όπως ανέφερε ο ίδιος, υπάρχει ήδη το νομοθετικό πλαίσιο που επιτρέπει στην αρμόδια αρχή να επιβάλει ειδικό τέλος σε αυτές τις περιπτώσεις. Επιπρόσθετα, ο ίδιος εκπρόσωπος ανέφερε πως η πρόταση πρέπει να τύχει περαιτέρω μελέτης, προκειμένου να εφαρμόζεται και σε καταναλωτές που χρησιμοποιούν νερό για την αντιμετώπιση καιρικών φαινομένων το οποίο δεν προέρχεται κατ' ανάγκη από κυβερνητικά υδατικά έργα αλλά από άλλες πηγές, όπως γεωτρήσεις.

Η Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, τοποθετούμενη επί των προνοιών της πρότασης νόμου, ανέφερε τόσο προφορικά ενώπιον της επιτροπής όσο και σε γραπτό υπόμνημα μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Η απαλλαγή των γεωργών από την καταβολή των προβλεπόμενων από τον νόμο τελών είναι εφικτή με βάση τον σχετικό ευρωπαϊκό κανονισμό που επιτρέπει τη χορήγηση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis), νοουμένου ότι τηρούνται οι πρόνοιες των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμών.
2. Τυχόν απαλλαγή από την καταβολή τέλους προϋποθέτει μεθοδολογία καθορισμού της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας, η οποία με βάση τις πρόνοιες της πρότασης νόμου συνίσταται στο κόστος της ποσότητας νερού που καταναλώθηκε για τους σκοπούς παγετοπροστασίας ή κατάσβεσης πυρκαγιάς με βάση το τέλος χρέωσης που ισχύει κατά τη στιγμή της εν λόγω κατανάλωσης.
3. Η χορήγηση τέτοιας ενίσχυσης προϋποθέτει ότι η αρμόδια αρχή θα εκπονήσει σχέδιο ενισχύσεων ήσσονος σημασίας και οι πρόνοιες αυτού θα συμμορφώνονται με το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις κρατικές ενισχύσεις και τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

Ο εκπρόσωπος του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών ανέφερε ότι οποιαδήποτε τροποποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας δεν πρέπει να οδηγεί σε υπερκατανάλωση νερού, προσθέτοντας ότι υπάρχουν μέθοδοι και καλές πρακτικές που εφαρμόζουν άλλες χώρες της Μεσογείου και που βασίζονται σε νέες τεχνολογίες, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη/ή και αντιμετώπιση καιρικών φαινομένων που επηρεάζουν τις γεωργικές καλλιέργειες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν εκ μέρους της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Κύπρου, ο περί Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Νόμος παρέχει το δικαίωμα στην

Πυροσβεστική Υπηρεσία να προμηθεύεται νερό από οπουδήποτε για σκοπούς πυρόσβεσης. Ο εκπρόσωπος της εν λόγω υπηρεσίας ανέφερε ενώπιον της επιτροπής ότι δεν φέρει ουδεμία ένσταση στην προώθηση της πρότασης νόμου.

Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ανέφερε τόσο γραπτώς όσο και προφορικά ενώπιον της επιτροπής ότι η πρόταση νόμου παρουσιάζει ενδεχομένως θέματα αντισυνταγματικότητας, σύγκρουση μεταξύ νόμου και κανονισμών και ανασφάλεια δικαίου. Ειδικότερα, σε υπόμνημα που κατατέθηκε από την ίδια ενώπιον της επιτροπής αναφέρει μεταξύ άλλων ότι στο μέτρο που το ζήτημα της τιμολόγησης των ποσοτήτων νερού σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, ανομβρίας, παγετού κ.λπ. ρυθμίζεται με κανονισμούς δεν είναι δυνατή η τροποποίησή τους με πρόταση νόμου. Επιπροσθέτως, σημειώνει ότι τυχόν προσθήκη άλλων περιπτώσεων που να δικαιολογούν μειωμένη τιμολόγηση της υπερκατανάλωσης του νερού υποχρεώνει την εκτελεστική εξουσία να τροποποιήσει τους σχετικούς κανονισμούς για λόγους ασφάλειας δικαίου. Τέλος, στο εν λόγω υπόμνημα αναφέρεται ότι το επιβαλλόμενο τέλος των €0,17/κ.μ. δεν δύναται να μειωθεί με διάταγμα, καθώς κατ' αυτό τον τρόπο επιβαρύνεται ο κρατικός προϋπολογισμός, αναφέροντας παράλληλα ότι οποιαδήποτε προτεινόμενη τροποποίηση του βασικού νόμου με την οποία παρέχεται εξουσία για καθορισμό ειδικού τέλους συνεπάγεται υποχρεωτικά την τροποποίηση και των σχετικών κανονισμών, προκειμένου να αποφευχθεί η σύγκρουση και ανασφάλεια δικαίου μέσω της προτεινόμενης τροποποίησης.

Οι εκπρόσωποι των αγροτικών οργανώσεων συμφώνησαν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της πρότασης νόμου, επισημαίνοντας ωστόσο ότι το νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει σήμερα, το οποίο προβλέπει την επιβολή μειωμένων τελών για υπερκατανάλωση νερού λόγω καιρικών συνθηκών, δεν εφαρμόζεται ικανοποιητικά. Τόνισαν δε ότι τέτοια μέτρα τα οποία επιτρέπουν στους γεωργούς να προστατεύουν τις καλλιέργειές τους από

καιρικά ή άλλα φαινόμενα εξοικονομούν από το κράτος δαπάνες οι οποίες παραχωρούνται στους γεωργούς με τη μορφή αποζημιώσεων λόγω ζημιών που υφίστανται εξαιτίας των εν λόγω φαινομένων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, κατά πλειοψηφία του προέδρου και των μελών της βουλευτών των κοινοβουλευτικών ομάδων ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, του Δημοκρατικού Συναγερμού και του Δημοκρατικού Κόμματος, εισηγείται στην ολομέλεια του σώματος την ψήφιση της πρότασης νόμου σε νόμο.

Το μέλος της επιτροπής βουλευτής του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών της πρότασης νόμου κατά τη συζήτησή της ενώπιον της ολομέλειας του σώματος.

19 Σεπτεμβρίου 2023

Αρ. Φακ.: 23.02.063.173-2023

ΚΛΧ/ΧΓ/ΘΚ